ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА ВЪРШЕЦ ЗА 2020 г.

(Приета с Решение № 59 по Протокол № 5 на 30.01.2020 г. от Общински съвет – Вършец)

Годишната Програма за развитие на туризма в община Вършец за 2020 година е съобразена с настоящите тенденции в развитието на туризма и представлява естествено продължение на дейностите, които не са изпълнени за развитие на туризма в общината до сега. Настоящата Програма е съобразена с приоритетите на Областната стратегия за развитие на област Монтана 2014-2020 г., Стратегия за развитие на туризма на територията на община Вършец 2014-2020 г., Общинския план за развитие 2014-2020 г., Закона за туризма, Националната стратегия за устойчиво развитие на туризма в България, както и с местните туристически ресурси и потребности. Тя систематизира целите, дейностите и приоритетите, чиято реализация ще води до утвърждаване на устойчиви схеми за развитие и управление на туристическите дейности в община Вършец.

I. ПРИРОДНИ РЕСУРСИ

Вършец е разположен в подножието на Старопланинския връх "Тодорини кукли", на около 400 м. надморска височина. Това се отразява благоприятно на чистотата на въздуха. Геоложкото и географското положение го определят като климатичен и балнеоложки курорт. Основна характеристика е чистата природна среда. На територията на общината се намира лесопарк с площ 800 дка борова гора.

Най-голямото богатство са минералните извори. Водата е алкална, хидро-карбонатна, сулфатно-натриева, с ниска минерализация, бистра, безцветна, със слаб мирис на сероводород, с умерена алкална реакции. Лечебните фактори действат комплексно – въздухът е чист, водата е лековита.

II. ТУРИСТИЧЕСКИ РЕСУРСИ

1. Природни забележителности

- **Боров парк** - Вторият по големина парк в страната, 800 дка с борови насаждения и живописна декоративна растителност. Създаден е в началото на миналия век с доброволческия труд на местните хора, под ръководството но първия балнеолог в България д-р Дамян Иванов.
- **Слънчева градина –** Намира се в центъра на гр. Вършец, изградена е през 1934 г. Името на градината идва от нейните алеи, обособени под формата на лъчи от специален камък, който отразява слънчевите лъчи.
- **Алея с чинарите** – Пешеходна зона, дълга два километра. Дърветата са на възраст почти 100 години и големите им корони оформят зелен тунел.
- **Иванчова поляна** - най- високото място в Боровия парк.
- **м. „Водопода"** - Двустепенна водна каскада по течението на река Орловщица.
- **вр. „Тодорини кукли"** (1785 м) е най-високият в рида Козница и е един от символите на Вършец. Това са група върхове, които погледнати заедно, наподобяват легнала женска фигура.
- **м. „Зелени дел"** - Красива местност по долината на р. Стара река в подножието на рида Козница.
- **м. „Бялата вода"** - Красива местност в долината на р. Банщица, покрита с букови гори и обширни поляни. Има изградена хижа.

- **м. „Райски кът“** – изградена по инициатива и с доброволния труд на местни граждани.

2. Архитектурни паметници.

- **Старата минерална баня** - построена през 1910 г., тя е първата държавна минерална баня в България. Проектирана е от арх. Нешев. Изградена по подобие на баните в Баден – Баден и другите западноевропейски курорти по това време.
- **Новата минерална баня** е построена през 1930 г. по проект на арх. Радев. Тя е съобразена със стила на старата баня. Покривът е украсен в четирите ъгъла със скулптури на малки къпещи се момченца, възседнали огромни охлюви – символи на бързото оздравяване. Образите на нимфи-полубогини олицетворяват живите сили на природата. Те пазят този „храм на здравето”, в който блика чудотворна минерална вода в басейн с романски мозайки.
- **Банското казино** е първото в България. Построено е през 1924 г., а през 30-те години е електрифицирано. Посещавал го е и принц Кирил, заради което до днес го наричат “Царското казино”. Още през 1938 г. в него е бил проведен първият конкурс за красота „Мис Вършец“.

3. Религиозни храмове

- **Клисурски манастир „Св. св. Кирил и Методий“** - четвърти по големина у нас. Основан е през първата половина на XIII век.
- **Храм „Св. Георги“ - гр. Вършец** - представлява внушителна кръстокуполна базилика с две камбанарии и голям купол в средата. Строителството му започва през 1902 г., а иконостасът е завършен през 1906 г.
- **Храм “Св. Възнесение” – кв. Заножене** - Храмът е построен през 1872 г. Изографисан е от Петър Самоковеца през 1873 г. Първоначалното му име е било “Св. Никола“, а през 1929 г. е преименуван на “Св. Възнесение”.
- **Храм “Успение Богородично” – с. Горно Озирово** - Храмът е построен през 1850 г. и е осветен на 20 август същата година.
- **Храм “Св. Параскева” – с. Драганица** - Малка еднокорабна църква с отворен притвор и централна камбанария. Тя е една от най-старите в района - построена е през 1865 г.
- **Храм “Успение Богородично” – с. Черкаски** - Храмът представлява еднокорабна базилика. Строителството му започва през 1865 г. на мястото на по-стара църква, но неколкократно е спирано, а сградата е събаряна и изграждана наново. Църквата е довършена и осветена след Освобождението на България от турско робство.
- **Храм “Св. Димитър” – с. Долна Бела Речка** - Храмът представлява еднокорабна базилика. Изграден е с дарения през 1934 г., но преди него на това място е имало параклис, построен през 1880 г.
- **Храм “Архангел Михаил” – с. Спанчевци.** На това място е имало храмове, които многократно са били събаряни или изгаряни. Сегашната църква е издигната през последните години с дарения от местното население.

4. Други туристически обекти

- **Общински музей -** Музеят е основан през 1999 г.
  Експозицията съдържа 4 раздела: “Античен”, “Археологически находки и монетна колекция”, “Балнеология” и “Етнография”. Представени са стотици експонати, в т.ч. ценни находки от тракийско и римско време, документи и архивни снимки от по-новата история на Вършец като балнеолечебен курорт,

както и богата етнографска сбирка с облекла и елементи от бита на хората от района.

- **Градската художествена галерия** - разполага с 250 платна. Фондът на галерията се набира от дарения, направени от участниците в Пленерите по изкуствата, провеждани по време на традиционния "Празник на курорта, минералната вода и Балкана" през м. август всяка година.

III. ТРАНСПОРТНА И ТУРИСТИЧЕСКА ИНФРАСТУКТУРА

1. Транспортна инфраструктура.

Територията на община Вършец се обслужва изключително само с автомобилен транспорт. Съществува сравнително добре изградена пътна мрежа. Нейната гъстота е по-ниска от тази средно за страната, поради планинския и полупланински характер на територията на общината. Подобряването на инфраструктурната обезпеченост, достъпността и физическата среда са важни фактори за привличането на туристи и развитието на туризма. През последните години се реализираха редица проекти, които подобриха състоянието на инфраструктурата и жизнената среда в общината.

2. Туристическа инфраструктура.

2.1. Места за настаняване:

Водещ отрасъл в общината е туризмът и дейностите, свързани с обслужването на туристическия контингент. С двете обособени курортни зони – гр. Вършец и с. Спанчевци /Минкови бани/, община Вършец разполага с изключително добър потенциал за развитие на разнообразни форми на туризъм. Видът на настанителните заведения е твърде разнообразен – хотели, стаи за гости, къщи за гости, бунгала и т.н. Легловата база на територията на община Вършец възлиза на **1 108 легла**, които са разположени, както следва:

ХОТЕЛИ:
Четири звезди – 2 броя
Три звезди – 4 броя
Две звезди – 2 броя

КЪЩИ ЗА ГОСТИ:
Три звезди – 4 броя
Две звезди – 6 броя
Една звезда – 3 броя

БУНГАЛА:
Две звезди- 3 броя
Една звезда – 1 брой

БОЛНИЦА ЗА РЕХАБИЛИТАЦИЯ
1 брой

СТАИ ЗА ГОСТИ:
две звезди – 11 броя
една звезда – 8 броя

2.2.Заведения за хранене и развлечение

Общият брой на заведенията за хранене и развлечения е 52 броя, с капацитет от 2 994 места и категоризирани, както следва: 1 звезда – 26 бр., 2 звезди – 15 бр., 3 звезди – 11 бр.

IV. ПРОДУКТОВО ПРЕДЛАГАНЕ И ПОТЕНЦИАЛ ЗА РАЗВИТИЕ

1. Здравен туризъм (Балнеология, Спа и Уелнес).

Град Вършец вече е утвърден като балнео и спа курорт, прочут с благоприятните климатични условия и минералните извори, лекуващи редица заболявания:

- Нервна система (периферна - радиколити, неврити, плексити, полиневрити: централна - възстановителен период при слединсултни състояния и при множествена склероза: неврози и невровегетативни.
- Сърдечносъдова система (хипертонична болест, исхемична болест на сърцето, миокарден инфаркт, хипотонична болест).
- Опорнодвигателния апарат (артрозна болест, болест на Бехтерев, подагрозен артрит – леки и средно тежки форми, ревматоиден артрит - след затихване на острите прояви, следфактурни състояния).

Добре се повлияват още някои заболявания на:

- Стомашно-чревния тракт (хроничен гастрит, язвена болест в стадий на ремисия, хронични колити с обстипация).
- Жлъчно - чернодробни (жлъчно – каменна болест, хронични хепатити, дискинезии на жлъчните пътища, следоперативни състояния).
- Еднокринно – обменни (захарен диабет, тиреотоксикоза – при леки форми и болни в ремисия, затлъстяване).
- На отделителната система (гломерулонефрити – в ремисия, пиелонефрити, пикочо – каменна болест, цистити.
- Гинекологични (хронични андексити).
- Кожни (хронични дерматити, екземи, невродермити).
- Очни (хронични конюктивити и блефарити).

При лечение се прилагат следните методи: водолечение, климатолечение, физиотерапия, кинезитерапия, рефлексотерапия, инхалационна терапия, мануална терапия, психотерапия.

2. Културен туризъм.

Вършец е възникнал около минералните извори и историята му е свързана с балнеолечението. Най-старият запазен писмен документ за неговото съществуване датира от VI век във Византийски хроники под името “Медека” /Медикус – лечебен/. Официалното използване на минералната вода за лечение започва от 1850 г. През 1910 г. се построява първата модерна банска постройка, а през 1930 г. – втора баня. Постепенно Вършец израства като модерен балнеоложки и климатичен курорт. През 1950 г. е обявен за национален курорт с ПМС № 549/06.03.1950 г., а през 1964 г. е обявен за град с Указ № 546 на Народното събрание от 11.09.1964 г.

Развитието на културния туризъм е възможност за разширяване на мирогледа на населението като цяло, той помага и за разнообразяване на туристическия продукт и е добра инвестиция за привличане на целогодишен туристопоток.

Интерес представлява организирането и провеждането на различни събития като празници, фестивали и др., включени в културния календар на Община Вършец.

Почти във всяко едно от селата на Общината има библиотечна и читалищна дейност.

3. Планински и Еко туризъм.

За подобряване статута на екотуризма е необходимо поддържането и популяризирането на повече екопътеки и маршрути. На територията на община Вършец има картографирани, маркирани и обозначени следните екопътеки:

- **Вършец – м. „Иванчова поляна“ – „Райски кът“ – „Бялата вода“;**
- **Вършец – м. „Водопада“;**
- **Вършец – с. Спанчевци – „Клисурски манастир“;**
- **Вършец – кв. Заножене – с. Спанчевци;**
- **Вършец – кв. Заножене – вр. „Тодорини кукли“.**

От м. април 2020 г. туристите и гостите на града ще могат да ползват нов атракцион – планински електро велосипеди, с които да разгледат забележителностите и да се насладят на красивата природа.

4. Делови пътувания и събитиен туризъм.

Град Вършец е дестинация, предлагаща добри възможности за този вид туризъм. Хотелите, разположени на територията на града и околностите му имат добра база и персонал.

5. Спортен и приключенски туризъм, атракции.

1. Спортни дейности:

През годините Вършец се утвърждава като спортен център, в който се развиват разнообразни спортни дейности:

- **Спортно ориентиране**
- **Футбол**
- **Волейбол**
- **Баскетбол**
- **Конна езда**
- **Тенис на маса**
- **Тенис на корт**
- **Борба**
- **Спортен бридж**

2. Атракции:

- **Изкуствена “Ледена” пързалка** - е терен с тефлоново покритие, който може да се използва като ледена пързалка по всяко време на годината.
- **Вело алея** - дължина 2 227 метра и ширина 2 метра. Намира се на централния булевард "Република" и свързва центъра на Вършец с кв. Заножене.
- **Многофункционална спортна зала** - спортното игрище е предназначено главно за волейбол, баскетбол, хандбал, тенис. Също така включва плувен басейн, фитнес център и зона за релаксация.
- **Спортен център в парка** - включва футболно игрище, игрища за волейбол и баскетбол на открито.
- **Вързен парк** – атракцион на територията на градския парк във Вършец.
- **Фитнес на открито** - разположени на различни места в града.

- **Общински фитнес център** - намиращ се в паркова зона.
- **Детски площадки** - разположени на различни места в града за забавление на децата .
- **Амфитеатър** - съоръжението е проектирано с места за 250 зрители и възможност за стоящи посетители. Използва се за театрални продукции, концерти и лятно кино .
- **Площадка за скейтборд** - разположена в близост до Парка.

V. ИНФОРМАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ И РЕКЛАМА

Дейността на Туристическия информационен център включва предоставяне на необходима информация на туристите и местното население, всякакви форми на маркетинг и реклама на туристическите обекти и услуги на територията на общината и близките региони, административни дейности и услуги.

За удобство на посетителите, Туристическият център работи без почивен ден. В рекламата на туристическо предлагане акцентът се поставя върху качеството на туристическия ни продукт, при съхранени природни дадености и възможностите за запознаване с непозната култура, история, бит и етнография.

SWOT АНАЛИЗ НА ОБЩИНА ВЪРШЕЦ КАТО ТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
Благоприятен климат	Недостатъчно оползотворяване на наличните природни и антропогенни туристическите ресурси.
Минерална вода с уникални лечебни свойства	Липса на опит, традиции, а в някои случаи – и мотивация у местните хора за развитието на алтернативни форми на туризъм.
Благоприятно географско разположение и климат	Задълбочаващи се тенденции на обезлюдяване на селата и застаряване на населението.
Традиции в туристическия бизнес	Изразени сезонни колебания
Фолклорни традиции	
Богати природни и антропогенни ресурси за развитието на туризма	
Наличие на материално-техническа база, обслужваща туристическия бизнес	
Наличие на запазени обекти от културно историческото наследство, които могат да се превърнат в туристически атракции	

ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
Усвояване на неизползваните досега възможности за алтернативни форми на туризъм	Географска и териториална изолираност.
Търсене на атрактивни форми за удължаване на туристическия сезон	Развитие на конкурентни дестинации.
Развитие на туристическа дейност в селата от общината	Разрушаване на антропогенните ресурси вследствие на несвоевременни мерки и

	липса на средства.
Поддържане на инфраструктурата, обслужваща туризма	Влошаване състоянието на околната среда.
Реклама в страната и чужбина	Липса на квалифицирани кадри в областта на туризма.
Популяризиране на празниците на града и на празниците на селата от общината	
Развитие на специализирани видове туризъм	
Използване и усвояване на Европейските структурни фондове и други източници на финансиране за развитие на туризма	
Развитие на трансграничното сътрудничество и публично-частното партньорство в сферата на туризма	

VI. ЦЕЛИ

Основна цел:

Развитие на туризма в община Вършец и утвърждаване на община Вършец като конкурентна туристическа дестинация на международно и национално ниво.

Конкретни цели:

1. Предлагане на специфичен за община Вършец интегриран туристически продукт, базиран на устойчиво развитие на културно – исторически, селски, фестивален, приключенски, спортен, ваканционен, балнео и спа туризъм.
2. Опазване и подобряване състоянието на инфраструктурата, обслужваща туризма и поддържане на съществуващите екопътеки .
3. Устойчиво развитие на туризма в община Вършец, чрез увеличаване на регионалния туристически потенциал и популяризиране на региона на туристическия пазар в страната и чужбина, както и реклама в социалните мрежи и електронните медии.

VII. ПРИОРИТЕТНИ ДЕЙНОСТИ НА ПРОГРАМАТА

Програмата за развитие на туризма в община Вършец през 2020 година предвижда следните основни дейности, съгласно чл. 11, ал. 2 от Закона за туризма:

1. Изграждане и поддържане на инфраструктурата, обслужваща туризма на територията на общината, включително местните пътища до туристически обекти.

- Подобряване на инфраструктурата до туристическите обекти.
- Поставяне на указателни табели за културно-исторически и природни забележителности на подходящи места в града.

2. Организиране на събития и мероприятия с местно и национално значение, които допринасят за развитието на туризма:

- Организиране на мероприятията, предвидени в Културния календар на община Вършец за 2020 г.

3. Организация на информационното обслужване на туристите и подобряване качеството на услугите, предлагани в общинските туристически обекти.

- Актуализиране информационния поток в социалните мрежи в интернет.
- Разработване и публикуване на информация с насоченост към сферата на туризма и забележителностите на територията на община Вършец.
- Поддържане на раздел „Туризъм" от информационния сайт на община Вършец, който да предоставя информация за града като туристическа дестинация, с повече данни за културно-историческите паметници, възможности за спорт и развлечения, природните дадености, предлагането в средствата за подслон и местата за настаняване.

4. Реклама в страната и в чужбина на туристическите обекти, намиращи се на територията на общината.

- Участие в международно туристическо изложение в гр. София, гр. Велико Търново и гр. Русе.

- Издаване на двуезични рекламни материали за природните и историческите дадености на региона – флаери, дипляни, брошури, пътеводители.

VIII. ФИНАНСОВО ОСИГУРЯВАНЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА ВЪРШЕЦ ПРЕЗ 2020 г.

1. Приходна част на програмата за развитие на туризма в община Вършец за 2020 г.:

Средствата за развитие на туризма и реализирането на посочените дейности, съгл. чл. 60, ал. 1 от Закона за туризма се набират от:

1. средства, предоставени за изпълнение на целеви програми и проекти;
2. средствата, събрани от туристическия данък;
3. дарения и помощи, средства по международни програми и споразумения, когато не е предвидено те да постъпят в държавния бюджет.

2. Разходна част на програмата за развитие на туризма в община Вършец за 2020 г.:

Съгласно чл. 61т от ЗМДТ, приходите от туризъм се изразходват по приета от Общински съвет – Вършец Програма за развитие на туризма, единствено за мероприятия и дейности по чл. 11, ал. 2 от Закона за туризма.

ИЗГРАЖДАНЕ НА НОВА И ПОДДЪРЖАНЕ НА СЪЩЕСТВУВАЩАТА ТЕХНИЧЕСКА И ТУРИСТИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА			
ДЕЙНОСТ		**СРОК**	**ПЛАНИРАНА СУМА (лв.)**
1.	**Поддържане на съществуващата туристическа инфраструктура**		

1.1.	Поддържане на екопътеките – кастрене на дървета и храсти	Април - август	2 000
1.2.	Поставяне на табели до туристическите обекти – Ледена пързалка, Вързен парк	април	600
1.3.	Поправка на 2 бр. дървени мостове в парка	април	6 000
	ОБЩО		**8 600**

ОРГАНИЗИРАНЕ НА ЕФЕКТИВНО ИНФОРМАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ

	ДЕЙНОСТ	**СРОК**	**ПЛАНИРАНА СУМА (лв.)**
1	Разработване и публикуване на информация в социалните мрежи в интернет	целогодишно	7 000
	ОБЩО		**7 000**

РЕКЛАМА НА ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ОБЕКТИ, НАМИРАЩИ СЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ВЪРШЕЦ

	ДЕЙНОСТ	**СРОК**	**ПЛАНИРАНА СУМА (лв.)**
1	Участие в национални туристически изложения:		
	„Ваканция“, София	февруари	1 800
	„Културен туризъм“, Велико Търново	април	1 800
	„Уикенд туризъм“, Русе	май	1 500
2	Отпечатване на рекламни материали:		
	пътеводител, флаери	май	3 000
	Сувенири	целогодишно	2 500
3	Медийна реклама	целогодишно	2 300
4	Поставяне на билбордове на ключови места	по договор	8 000
5	Изработване на рамка за снимки	май	2 500
6	Изработване на винил	културни мероприятия	1 000
7	Изработване и поставяне на надпис /името на града/ на ключово място	май	5 000
	ОБЩО		**45 000**

*Събраният туристически данък до 31.12.2019 г. е в размер на 40 560,86 лв.

Програмата за развитие на туризма в община Вършец за 2020 г. е обсъдена и приета на заседание на Консултативния съвет по туризъм през м. януари, 2020 г.

Изготвил:

Вера Илиева – гл. специалист „ТКДП“